

K.: **RISTO SAVIN.**

(Friderik pl. Širca.)

Slovenci nimamo prav preveč skladateljev, ki bi bili nastopili v javnosti s trdnim, odločnim korakom kot popolnoma dozorele, dovršene umetniške osebnosti. Skoro pri vseh z redkimi izjemami lahko zasledujemo razvoj od manj popolnih, manj varnih začetkov do višjih stopenj popolnosti. Med redke izjeme, ki nam že njih prve skladbe dokazujejo, da imajo njih očetje umetniški cilj jasno pred očmi, vsa sredstva, ki do njega vodijo v popolni oblasti, in sploh tako enotno usovršeno strokovno izobrazbo, da se jim glasbeno čuvstvo in njegov izraz vodita za roko in neprestano hodita vstric, da se torej na poti od umetniškega spočetja do rojstva na papirju nič ne zgubi — med te redke izjeme spada, v svoji vrsti naš največji — Risto Savin, po krstnem in rodbinskem imenu Friderik pl. Širca.

Rodil se je 11. julija 1859. v Žalcu št. 6, veleposestniku in trgovcu Ernestu in Barbari, roj. Zuža.¹ V šolo je hodil v Žalec, v sosednje Celje, realko je obiskoval v Gradcu. Z realke je l. 1878. vstopil k protovoljcem, l. 1881. se je dal aktivirati kot častnik. L. 1884. je odšel na Dunaj na višji artilerijski (topniški) tečaj, ki ga je izvršil l. 1886. Nato pa so ga poslali k topniškemu štabu v Banjaluko in Sarajevo, kjer je ostal do l. 1888., ko je kot nadporočnik odšel k polku v Prago. Od tam so ga l. 1891. prestavili v Přemisl, pa ga še isto leto poklicali kot profesorja zemljepisja na dunajsko topniško kadetnico, kjer je l. 1894. izredoma napredoval za kapitana. L. 1897.—1899. je zopet živel pri polku v Pragi, nato pa je bil l. 1899. poklican za profesorja orožjeslovja (Waffenwesen) na najvišjo vojno šolo, na dunajsko Tereziansko akademijo. V letih 1901—1903 ga zopet srečamo pri polku v Pragi. L. 1903. se je nastanil v Varaždinu, kjer je bil zopet izredno povišan v majorja, nato pa odšel v Lugos (sedaj v Romuniji) in Belo cerkev (sedaj v naši državi ob Donavi). Leto 1912. ga je vrglo v Budimpešto k 10. vojnemu topniškemu polku (kasneje se je preimenoval v 21.). Ta polk je l. 1914. tudi peljal v vojsko. Istega leta je postal brigadir (topniški general). S svojim polkom je stal v Karpatih in na Poljskem. L. 1916. pa je kot general stopil v pokoj. Ko je bil že upokojen, je bil pozvan za predsednika pritožbene komisije za delavce v Ljubnem (Leoben). Pred njegovo komisijo je spadalo krog 32.000 premogarskih in industrijskih delavcev. Sedaj živi na svojem rojstnem domu v Žalcu pri bratu in ustvarja s presenetljivo naglico delo za delom.

Glasbe se je začel učiti v zgodnji mladosti. Najprej igranja na klavir. Prve nauke iz teorije in harmonije je prejel pri Mihaelu Vučniku, upokojenem učitelju, ki je živel v Žalcu pri svojem bratu in tudi sam male reči prav lepo komponiral. Risto Savin sam je začel komponirati manjše

¹ Rod po davnem družinskem sporočilu izhaja iz stare albanske plemiške družine, ki se je v nemirnih časih preselila na Štajersko. Plemske listine so se pri tem poizgubile; v četverodelnem grbu so imeli križema dva orla in dve zlati zvezdi. Kot spomin na to si je tudi skladatelj, ko mu je bilo podeljeno plemstvo (14. 5. 1918), postavil v dvodelni grb črnega orla in pokonci stoječ meč z dvema zlatima zvezdama na višnjem polju. Kakor pa se vsa družina prej za plemstvo ni prav nič brigala, tako se tudi naš skladatelj za vse zunanje časti in odlike (odlikovan je bil z raznimi visokimi redovi: r. železne krone, Leopoldovim redom itd.; za Lepo Vido z redom sv. Save IV. razr.) prav nič ne briga, na vse skup bore malo da in je le vsled svetopisemske nadležnosti, ki ga je poročevavec z njo omrežil, obotavlja se vse te podrobnosti razodel. Saj bi jih pravzaprav komaj smeli objaviti; pa se nam zde za njegov plemeniti značaj in njegovo resnično demokratično mišljenje preveč značilne, da bi jih smeli javnosti prikriti.

skladbe v starosti 16. oz. 18. let. Prva skladba — napisal jo je v svojem 16. letu — je bila neka cerkvena pesem, ki so jo v Žalcu pogosto peli in jo menda še zdaj hranijo v starem zvezku, kamor so organisti zapisovali cerkvene pesmi za žalsko župnijo. Vojaški poklic ga je v glasbenem študiju in samostojnem delu močno oviral. Vendar pa se je že v letih 1888—1890, ko je prvič bival v Pragi, učil harmonije pri Frideriku Hesslerju, ki je bil pevovodja nemškega moškega zbora v Pragi. Vendar pa se njegova umetniška pot začne pravzaprav šele z drugim bivanjem na Dunaju (1891—1897), kjer se je s posredovanjem starejšega Hellmesbergerja, takratnega ravnatelja dunajskega konservatorija, seznanil z Robertom Fuchsom in se veliko let pri njem učil umetnosti kontrapunkta in kompozicije (skladanja). Ob tem času je napisal tudi dve serenadi in »Pavliho na potovanju« (1894). Ko se je l. 1897. zopet preselil v Prago, si je izbral za svojega učitelja Knittla, ki je bil tedaj (pod Dvořakom) profesor na praškem konservatoriju; bil je izboren profesor za kompozicijo in instrumentacijo. K njemu se je zatekel tudi še v letih 1901—1903., ko je tretjič živel pri polku v Pragi.

Ko je bil tako vsestranski in temeljito izobražen, se je še le prav lotil samostojnega dela, to pa s takim uspehom, da je ves jugoslovanski glasbeni svet začuden posluhnil in so se tudi tujerodni umetniški krogi za njegova dela zavzemali.

Vse njegove skladbe skoro brez izjeme kažejo močan dramatični čut.² Zato tudi ni čuda, da ga je notranje nagnjenje vleklo predvsem k dramatični glasbi, h gledališču; pa tudi skladbe, ki niso mišljene za oder, kažejo njegov dramatični talent.

Tako n. pr. piše že l. 1908. zagrebški Obzor (št. 76, 19 apr.): »Med baladami (R. Savinovimi) se odlikuje posebno »Skala v Savinji« s svojo oblikovano enotnostjo, plemenito izdelavo in dramatičnim akcentom.« Nadalje opisuje njegov op. 13. »Čez plan« in hvali »moderno, izredno nežno harmonizacijo« (Pismo, Svetla noč), pri pesmi »Manica« pa zopet poudarja »močno dramatsko koncepcijo. Dr. Vilko Novak pa v Narodnih Novinah (19. jan. 1918) hvali v Predsmrtnicah »popolnoma slovenski (narodni) kolorit« (barvo, značaj), izborno klavirsko delo in moderno vodeni melos« (napev). Klavirski del je pri njem pisan sploh posebno sijajno. Toda dasi je poln kontrapunkta in nasičen s sočno harmonično barvenostjo, je vendar razvoј jaseen; očitvidno ga globoki čut za prozorno orkestralno risbo varuje pred nejasnimi harmonično-kontrapunktičnimi zapletki, ki se jim tudi sicer daroviti glasbeniki ne morejo vselej izogniti. Naj opozorim samo na njegovo sonato za cello in klavir, kjer v klavirju na bravurozen način vsaj toliko in več pove, kot v glavnem instrumentu. Tudi op. 12. kaže, kaj zmore v klavirju.

Vendar pa je njegovo pravo torišče dramska glasba kot taka, predvsem opera. Doslej je dovršil šest del za oder. Prvo je bila enodejanka »Poslednja straža«, katere besedilo je zajeto iz znane Aškerčeve balade istega imena.³ Dovršil jo je l. 1898., uprizorili so jo pa leta 1906. v Zagrebu ob slavnostih za Strojmajerjev spomenik (19.—21. apr.),⁴ l. 1907. pa v Ljubljani. — Druga opera je »Lepa Vida«; zložil jo je l. 1908.; istega leta je bila uprizorjena v Ljubljani. Ko je bival v garnizijah v Beli cerkvi in Budimpešti, jo je preuredil in tako preure-

² Naročniki »Pevca« lahko primerite kratki moški zbor, ki ga je »Pevce« objavil v II. letniku pod št. 34.: Kako se ob besedah: »bojite se kar vidi, kako se sovražniki slovanov strahopetno potuhnejo pred neštetiimi slovanskimi množicami.

³ Komponiral jo je v Pragi med leti 1897—1899. V Zagrebu jo je pel slavni basist z dunajske dvorne opere Zec. Ob isti priliki je pel tudi eno njegovih Predsmrtnic.

⁴ Skladatelj se je večkrat zatekel k liričnim delom tega pesnika, katerega osebni prijatelj je bil. Uglasbil je tri balade za en glas in klavir in dva moška zbora, katerih enega je prinesel Pevce II., št. 34. (1922), drugega — »Koso« — pa Družovičeva Lira II., št. 44. (1922).

⁵ Obzor je prinesel veliko Savinovo sliko, odbor zagrebških gospá je pa skladatelj odlikoval s srebrno lovorovo vejico. Glavni vlogi sta pela Zec in Cammarotta.

jeno so zopet uprizorili v Ljubljani v letih 1921/22. — Tretje odrsko delo je balet »Plesna legenda«, zložena v Ljubnem v letih 1917 in 1918. — L. 1921. je sledil četrti umotvor »Gosposvetski sen«, narodna opera v dveh dejanjih s predigro, l. 1922. peti: balet »Čajna punčika«, l. 1923. pa njegovo doslej največje in bržkone najboljše delo: »Matija Gubec«, narodna opera v V. dejanjih.

(Konec prih.)

HARMONIČNI ALI ALIKVOTNI TONI V ZBOROVSKEM PETJU.

H. Svetel.

Znano je, da nimamo v glasbi pravih enostavnih, osamljenih tonov, ampak da je vsak ton že več ali manj sozvočje. Kadarkoli se oglasi kak ton, se obenem z njim sami po sebi oglašijo tudi nekateri višji toni, in sicer v vrsti 8, 12, 16, 18, 20, 22, 24, 25 itd., ton osnovnega tona. Ti toni, ki se oglašajo na ta način, niso iste jakosti kakor osnovni toni, ampak zvene včasih tako tiho, da jih sploh ne zaznamo in da je treba precejšnje pozornosti, da jih čujemo. Čim višji ulomek tvorijo višji ton od osnovnega, tem šibkejši je. Nikakor ne slišimo vseh delnih tonov, ampak le nekatere bližnje, kajti pomisliti je treba, da gre ta vrsta, vsaj teoretično, v brezkončnost. Vendar pa težko slišni alikvotni toni niso brez pomena, ampak zaokrožujejo kot gornji izrastki tega naravnega zvoka, njegov čar prav posebno.

Akustika razlaga nastoj harmoničnih, delnih tonov s to trditvijo, da ne niha zveneče telo nikdar tako enakomerno, da bi nastali samo enovrstni tresljaji. Napete strune ali jezične piščali n. pr. ne moremo zagnati v nihanje drugače, kakor če se je dotaknemo z roko oziroma z dihom. Ta dotik je pa vedno tako neenakomeren, da povzroči kar več vrst valovanja na enkrat.

Sicer pa opisano dejstvo glasbi nikakor ni kvarno, ampak nasprotno zelo imenitno. Kajti če si predstavljamo instrumente, ki bi tvorili samo temeljne tone, samo čiste tone, ki jih pišemo, bi nam ne zveneli več, ampak bi oddajali mrzle, puste tone, brez zvoka, čisto mrtvaške, ki bi daleč zaostajali za toni, kakršne nam dajejo instrumenti vsled visokega umetniškega zakona narave.

Pri klavirju pospešujemo n. pr. umetno zvenenje alikvotnih, delnih tonov s pritiskanjem desnega pedala. S tem, da ga dvignemo, prisilimo, da zazvene vse strune, ki jih sicer nismo udarili, ki pa odgovarjajo naravni vrsti harmoničnih tonov. S tem dobi ton neko posebno širino, ne stoji osamljen, ampak ga obdaja kar cela glorijska nežnih sorodnih tonov, ki se zlijejo z njim v prečudno toplo sozvočje. Zatorej je poglobitveno pravilo klavirske igre: čim več pedala!

Pojav alikvotnih tonov opazujemo pri vsakem instrumentu v večji ali manjši meri. Iz tega sledi, da se dogaja isto tudi pri človeškem glasu. Glasilke, tvorke človeškega glasu, ta čudovita priprava, je tako umno urejena, da bi morala narava postaviti posebno izjemo, če bi jih napravila nezmožne proizvajati harmonične pomožne tone.

Piscu teh vrstic se je že neštetokrat dogodilo, da je pri zborovskem petju začul posebno jak, svetel ton nad sopranom; pri moškem zboru pa nad prvim tenorjem in to ne v oktavni podvojitvi gornjega glasu, ampak v kakem drugem intervalu. Sprva se mu je zdelo, da je to le njegova domišljija, halucinacija; ker se je pa stvar ponavljala skoro pri vsakem koncertu a capella zborov, si tega pojava ni mogel drugače razlagati, kot z dejstvom, da producira tudi človeški glas alikvotne tone, ki postanejo lahko v zborovem petju jasno slišni, če pojo pevci enega glasu dovolj čisto.

Razločnost delnih tonov povečuje gotovo tudi oni trenutek, v katerem se spojita dva ista harmonična tona različnih glasov. Če poje tenor n. pr. c', bi se moral zelo jako slišati njegov tretji delni ton, in sicer g".

Ako poje istočasno sopran g', se oglasi njegov drugi delni ton na g" in se tako oba alikvotna g" spojita v enega, ki gotovo lepo zablšči, če pojeta sopran in tenor dosti čisto.

Pri tem bi omenil, da začenjamo šteti alikvotne tone s številko dve. Tako se imenuje resnični prvi delni ton s številko dve. Delni ton številka ena je torej sam osnovni ton, ker je prvi in glavni del vsega sozvočja, ki se nad njim samo po sebi zgradi.

O instrumentih pravimo, da ima njih glas različno barvo. Nastoj različnih barv razlagamo edino le z večjim ali manjšim nastopom alikvotnih tonov.

Ali ne govorimo tudi pri zboru o zvenenju? Petje tega zbora ne zveni, pravijo.

Ali ni mogoče, ali pa celo gotovo vzrok temu pomanjkanje parcialnih, delnih tonov? To pomanjkanje bi imelo za vzroke slabo intonacijo, t. j. nečisto petje. Gre tu lahko le za male razlike. Čim bolj se pevci enega in istega glasu približajo v intonaciji drug drugemu, čim bolj se zlijejo v en ton, tem jače bodo nastopili harmonični toni, medtem, ko se v nasprotnem slučaju zamegle. In dalje: Čim čisteje bodo peli glasovi med seboj, tem več harmoničnih tonov se bo ujemalo in tem jasnejši bodo. Iz tega pa bo sledilo, da bo zbor zvenel kot orgle, da bo obdan z nečim, česar poslušalec ne vidi in kar sliši samo podzavedno, kar pa napravi petje bleščeče, jasno, polno.

Gotovo je opazoval pojav harmoničnih tonov pri človeškem glasu in zborovskem petju še marsikdo. Zanimivo bi bilo, da se oglasi še kdo in o tem vprašanju kaj pove iz svoje izkušnje.

PEVSKI SPOMINI. (Dalje.)

Piše Jakob Aljaž.

Župnik na Dobravi pri Kropi (1880—1889), a) Cecilianska vojska. Huda je bila ta vojska. Na Nemškem je zmagal s ceciliansko idejo (z resno, dostojno cerkveno glasbo) slavni Dr. Witt, ki je izdajal dva lista: Fliegende Blätter für kath. Kirchenmusik in Musica sacra — na Slovenskem nekoliko pozneje Anton Foerster, stolni zborovodja v Ljubljani. Zoper Foersterja je začel boj Jakob Alešovec, urednik »Brenceljna«, ki je strastno začel napadati Foersterja, njegovo glasbo in ga smešil tudi osebno v njegovem privatnem delovanju. Za Alešovcem je bil skrit kanonik Urh in drugi nezadovoljneži z novo ceciliansko strujo. Alešovec in Haderlap sta urejala tudi »Slovenca« (pa precej slabo), katerega lastnik je bil dobrohotni župnik v p. Jerič. Jaz sem bil naročen na »Slovenca«, »Brenceljna«, na »Slov. Narod«, ki takrat pod Jurčičevim uredništvom ni bil proticerkven, in je bil spretno urejan, tudi škof Pogačar je bil naročen na »Narod«. Za čast prijatelja Foersterja in za ceciliansko idejo sem se potegnil jaz sam od sebe in v »Poslanem« v »Narodu« Alešovcu ostro odgovoril in se podpisal Jakob Aljaž, župnik. — Navedel sem tudi, kaj piše Dr. Witt, kateremu je menda nekdo nekaj Riharjevih pesmi poslal, se ve da ne vseh, tudi ne najboljših. Dr. Witt piše: »Pred nami leži množica Riharjevih pesmi, vse pod vsakršno kritiko. Tako zelo slavljena duhovščina ljubljanske škofije naj se iz srca veseli, da se te na vso moč posvetne in nečedne skladbe odstranijo, in naj z vsemi močmi pomaga. — Jaz mu jih nisem poslal, tudi ne vem, kedo jih je Wittu poslal. Če bi Witt imel vse pesmi pred seboj (okolo 600), bi morda brez dvoma marsikatero pesem izvil in milejšo sodbo izrekel. — Pa zdaj je bil ogenj v strehi, začelo je pokati, strele in bombe so letele na Foersterja, Aljaža, cecilince (nove Husite) v člankih v »Slovenca«,

v dopisih z dežele, pa vsi članki in dopisi so bili anonimni, brez podpisa (za plotni, bojazljivi junaki!), edino jaz sem jim odgovarjal v »Narodu« neustraseno z odprtim vizirjem in s polnim podpisom. — Ker je Witt rekel: »Hier werden die Stimmen nicht gezählt, sondern gewogen.«¹ — Alešovec je v »Brenčeljnu« z zlobnimi dovtipi burke uganjal in norce bril: Jakob Aljaž = I. A. (= osel = IA), koliko je težak? — Nasprotniki so rekli, da so v večini. Mi pa: Malo nas je, a smo junaci. — Tu se glasovi ne štejejo, ampak tehtajo. Nekdo je pisal v »Slovincu«: »Ljudje kolnejo pri Vaših cecilianskih (husitskih) pesmih, zato ni čuda, da je toča pobila« — podpis: Stari, skušeni župnik. Zopet drugi župnik se je podpisal: župnik iz loške okolice (bil je Jernej Ramovš), ki me je silovito napadal, češ, toliko let si bil in bil v Tržiču, pa nisi nič storil. Ali Te je zato škof posvetil, da boš sovražstvo pridigal? — Jaz sem namreč v prvem »Poslanem« zapisal na Aleševčeve poulične napade — Horacijev: Odi profanum vulgare et arceo.² — J. Ramoveš, moj sosed, je imel zaradi teh reči malo pike name. Pila sta v čitalnici skup z Alešovcem in sestavljala napade name. Alešovec, spreten pisatelj, ki je pozneje obubožal, me je prišel na Dovje obiskat. Rad sem ga prijazno sprejel, mu tudi denarja dal, pa me je dobro našlagal, kako je po Bulgariji in Balkanu potoval in tri Turke ustrelil, pa še doli ni bil. — Kogar zanima cecilianski boj, naj bere časnike iz l. 1880., prvo polletje. — Škof Pogačar je držal z menoj, kakor mi je pozneje pravil njegov kaplan Bohinec, pa javno ni nastopil. — Ko so pozneje naši pevci v Rimu v cerkvi sv. Neže zapeli Riharjevo o sv. Neži, so bile v cerkvi popoldne tudi Rimljanke, ki so se po tamošnji šegi v cerkvi shajale, — pa so našim pevcem ploskale. Na to piše učitelj Levičnik iz Železnikov v »Danici« in v »Slovincu«: Rim slavo poje Riharju, doma pa kamenje nanj mečete. »Jaka, ali slišiš?« mi pravi neki kaplan. Odgovorim: »Če bi bili naši pevci tam zapeli: Barčica po morju plava, pa bi bile Rimljanke tudi ploskale.« — Resnica pa je končno ta, da jaz Riharja nisem napadal, ampak le navedel Dr. Wittove nekoliko ostre besede. — Veliko Riharjevih pesmi in napevov je lepih, posebno iz prve dobe; zelo pripravne so za šibkejšo zboro na deželi, ki nimajo izvežbanega pevovodja, ne orgel, kjer večidel pojo dvoglasno (v tercah, sekstah), — pa tudi pri domačih pobožnostih.

¹ Tu se glasovi ne štejejo, ampak tehtajo.

² Sovražim neotesane ljudi in se jih ogibam.

NARODNA PESEM V SEKIRICAH.

M. Bajuk.

RISTO SAVIN: Večerna, op. 6, št. 5, za klavir. V N. A. I. III. 1904. — Vsebinska: Izvedel sem nekaj novega. — Oj fantič ti moj, nikar se ne boj!

DR. KREK GOJMIR: Po ljubih potih. Za klavir v Novih ak. I. X. št. 2. Vpletena pesem: Sem trudna zaspana in če ga pa drev ne bo.

DR. KREK GOJMIR: Predsmrtnica IV. Za klavir v Novih ak. I. XI., stran 27. Uporabljen napev: Furmani po cest peljajo.

PARMA VIKTOR: Triglavske rože. Valček za klavir. Založil R. Drischel v Ljubljani, tiskal C. G. Röder v Lipskem. Doživel je več izdaj.

Vsebinska: Ljubca povej, povej. — Škrjanček poje, žvrgoli. — Jager pa jaga. — Polka je ukazana. — Nikdar na svetu lepšega ni. — On videl je zgodbo ... (iz pesmi »V gorenjsko oziram se skalnato stran«). — Oja, zmiraj vesel, vesel. — Škrjanček poje. — Zvedel sem nekaj novega.

PARMA VIKTOR: Pozdrav Gorenjski. Valček za klavir. Založil L. Schwentner v Brežicah ob Savi (1898?).

Vsebinska: Bom šel na planince. — Mila, mila lunica. — Na planincih solnčece sije. — Ne hodi za mano, ne boš me dobiu. — V nedeljo jutro vstala bom.

PARMA VIKTOR: Bela Ljubljana. Valček za klavir. Založil Schwentner (1898?).

Vsebinska: Bom šel na planince. — Ko b' sodov ne blo. — Hejsasa pustna nedelja. — Le zvoni mi. — Ne hodi za mano, ne boš me dobiu.

NOVE SKLADBE

Vinko Lovšin: **Venčarica**. Spevoigra za sopran in dvoglasni zbor s klarvirjem. Ljubljana 1923. Preprosta, lahka skladba, ki bo našim ženskim društvom zelo dobrodošla.

Ignacij Fabiani. **Osem mašnih pesmi** za mešani zbor, zložil — —. Op. 1. Odobril in natis dovolil knezoškofijski ordinariat ljubljanski dne 28. februarja 1923. Št. 731. Fabiani zlasti v harmoniji ne hodi rad po izhojenih potih. Tudi sicer poizkuša z živahnejšo modulacijo, nekoliko širšo melodiko našo pazljivost napeto ohraniti. Pa je navzlic večji harmonično modulatorični barvenosti še vedno zelo peven, pozna se mu, da ve, kaj zbor izlahka prenese. Skladbe se poleg tega prav mehko glase, dasi je marsikje precej ognja v nje šinilo. Če izvzamemo 2. četrtino 3. takta na 7. strani, kjer se tiste menjavke malo trdo udarijo, je vse v najlepšem redu. Morebiti bi kako mesto še lepše glasilo, ko bi prehajavke in menjavke rabil nekoliko varčneje. Zborom in poslušavcem bo ta plemenita hrana dobro teknila. — Cena 12 Din; glasovi à 3 Din.

Janko Grudnik. **Postne pesmi**. Uglasbil — —. Z dovoljenjem knezoškofijskega ordinariata št. 688 od (1) 6. februarja 1921. Maribor, januarja 1923. Litografija Leo Slanič, Maribor. Splošno preproste, mirne skladbe, ki jih bo vsak zbor izlahka zmagal, če izvzamemo št. 4., ki se v sredini zakadi v modulatorično goščavo, da človek komaj za njo ubira težko pot. Tempo je vsem pesmim predpisal zelo počasen, težek; zdi se pa, da bo malo hitrejši in lažji bolje učinkoval. Melodični domisleki so semterja kar prijazni, n. pr. pri št. 6.

Oskar Dev: **Jugoslov. nar. pesmi** za moški in mešani zbor. IV. zvezek. Lastna založba. Cena 22 dinarjev, naročila sprejema skladatelj v Mariboru. Kakor vse tri dosedanje Devove zbirke, tako se tudi ta odlikuje po izredno lični harmonični obliki. Ni enolična, ne premoderna, vendar tudi ne starokopitna. Spremljajoči glasovi imajo vedno dovolj tudi samostojnega opravka v okusno izpeljanih paralelnih melodijah. Vsebina zbirke je zelo pestra. Poleg slovenskih pesmi iz Kranjskega, Stajerskega, Koroškega, Goriškega, Beneškega, Belokranjskega, je v zbirki tudi 1 hrvatska; zraven 3 srbskih so še 4 pesmi iz Bojancev, ki nosijo značaj hrvatskih narodnih pesmi. Najdaljša med vsemi je »Njega nič, ki je prirejena za mešani, moški in ženski zbor in je polna dramatične lepote. Le 5. kitica na 6. strani bi s pridom lahko črtali, ker utegne stavek, ki se v celoti trikrat, dvakrat kar po vrsti, z nezadno alteracijo ponavlja, dolgočasno učinkovati. Pesem merimo navadno s $\frac{3}{8}$ taktom; v tej meri je tudi simetrija, bistven znak slov. nar. pesmi, mogoča, v omenjeni prireditvi je pa ni. V primerno lahni, živahni brzini se to samoposebi zabiše. Vsa zbirka nudi v celoti in v podrobnem toliko izbornega, da jo našim zborom prav toplo priporočam.

B.

VESTNIK PEVSKE ZVEZE

OBCNI ZBOR P. Z., združen s pevskim koncertom, se bo vršil v nedeljo dne 27. jul. v Cerkljah pri Krškem. Priglašeni je že veliko zborov cerkljanskega okrožja. Pri sv. maši bomo peli: Sattner: Mašna št. 1 iz op. 9. Mav: Kraljica angelov iz C. gl. Weiß: O kam, Gospod? iz Premrlrove zbirke »Slava presv. Evharistije. Hladnik: Je mrak končan iz njegove zbirke Marijinih pesmi. Po sv. maši: Povsod Boga! Pri litanijah: Premrl: Za gore že solnce hiti iz njegove zbirke Marijinih pesmi. Tantum ergo ali Sveto iz Cecilije. Marija, mati ljubljena, enoglasno iz Cecilije. To pesem naj poje vsa cerkev v smislu enoglasnega ljudskega petja.

Spored: Ob 9 dopoldne kratka vaja za mašo in popoldanski skupni nastop. Ob 10 sv. maša, po maši občni zbor v Domu; Po kosilu ob 2 ali 3 slovesne litanije v župni cerkvi. Po litanijah pevski koncert priglašeni zborov.

Zbori, ki žele sodelovati, naj prijavijo zvezi v Ljubljano do 1. jul. a) dve pesmi,

ki ju bodo peli samostojno, b) ime pevo-vodje, c) število pevcev oz. pevk.

Pesmi za skupno petje koncem koncerta določimo pravočasno in naznanimo zborom oziroma jim določimo po potrebi note.

IZ UPRAVNISTVA. Pevčeve pesmarice I., II. in III. so na uslugo še v obilnem številu po 12-50 Din. Pevci, sezite po njih. Pevovodje, v njih najdete najbogatejšo izbiro za svoje koncerte od preproste narodne do pestre umetne pesmi! Naročite skupno, ker olajšate nam delo, sebi poštino!

Nekateri zbori so naročili kar za vsakega pevca po en izvod »Pevca«. To je tudi prav. Naša misel prodira in lepo napreduje. Podprite nas z naročili!

Današnja številko smo poslali še vsem, o katerih upamo, da gotovo naročnino poravnajo. Kdor pa ne poravnava dolga za 1922 ali 1923 do 8. julija, mu bomo list brez-pogojno ustavili. Zato prosimo dolžnike nujno, naj store svojo dolžnost in poravnajo dolg. Vrednost samih not enega leta presega vsaj dvakrat naročnino!

IZ NAŠIH OKROŽIJ

LJUBLJANSKO OKROŽJE bo imelo svojo prireditev dne 10. avg. pri Sv. Jakobu ob Savi po običajnem redu. Pri litanijah bodo peli skupno vsi zbori: Foerster: Tantum ergo št. 9 (v Bauru) iz njegove zbirke. Mav: Kraljica angelska (iz C. gl.) in Povsod Boga. Pri koncertih pa: Klemenčič: Oj pojte, ptičke, Vodopivec: Ves dan je pri oknu (vse iz »Pevca«) in Foerster: Žalost (iz Mohorjeve pesmarice II. del).

PEVSKI KROZEK NA VICU PRI LJUBLJANI je priredil dne 18. maja v domači cerkvi s sodelovanjem č. g. St. Premrla, ge. Ribičeve kot solistke in orkestra dravske divizije dobro pripravljen cerkveni koncert s sledečim sporedom:

Premrl: Zvonovi pozdravljeni, mešani zbor in orgle. Bach: Predigra v a-molu, za orgle. Haydn J.: Stvarjenje št. 13 zbor in tercet, mešani zbor, soli, orgle in orkester. P. Kamil Kolb: Memorare (Spomni se). Guilman: Adagio molto, iz 3. org. sonate. P. Hugolin Sattner: Počivaj milo Detice, mešani zbor. Haydn J.: Stvarjenje št. 28, zbor, mešani zbor, orgle in orkester. Mat. Kastelic: Ave presvita Marija (A capella), deloma 7 glasen mešani zbor iz l. 1678., priredil M. Hubad. P. Hugolin Sattner: Assumptio, sopran solo: Preljubi je moj, s spremljavo orgel in orkestra. Premrl: Antifona na čast sv. Frančišku Saleškemu »Sem kakor oljka« za bas solo, mešani zbor z orglami in orkestrom. P. Hugolin Sattner: Assumptio. Glej od vzhoda, sopran solo z orglami in orkestrom. Premrl: Poglejte duše, velikonočna pesem, mešani zbor, orgle in orkester. Gerbič: Ave Maria. (Novi akordi X. 5.) Dugan: Predigra in fuga. Premrl: Povzdigni se srce, mešani zbor in orgle. Canestrari: Alegretto festoso.

Koncert je prav lepo uspel v gmotnem in moralnem oziru. Cisti dobiček je šel za nove zvonove.

CELJSKO OKROŽJE. Pevski zbor kat. društva v Celju je priredil dne 29. maja 1924 na praznik Vnebohoda ob pol 4. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma pevski koncert s sledečim sporedom: Geslo

Pevske zveze, meš. zbor, dr. Fr. Kimovec. V Korotan, meš. zbor, Stanko Premrl, Tožba, moški in meš. zbor, Emil Adamič. Ples kralja Matjaža, meš. zbor, Karl Adamič. Gorčez jezero, šesterogl. zbor, Mat. Hubad. Ce ti ne boš moj, meš. zbor, Emil Adamič. Ne maram za te, meš. zbor, Emil Adamič. Ecce dolor, meš. zbor, Emil Adamič. Rožmarin, ženski zbor s sprem. glasovirja, Fr. Gerbič. Se ena, meš. zbor, dr. Anton Schwab. Oj Doberdob, moški zbor, Prelovec. Mlad junak, meš. zbor, Emil Adamič. Lahko noč, meš. zbor, Al. Mihelčič. — Koncert je pokazal, da zbor stremi za višjimi cilji kot je običajno pri največ zborih in gre za umetnostjo. Že spored sam po sebi to dokazuje, pa tudi nič manj petje samo, ki je naše pričakovanje v marsičem nadkrillilo. Ni bilo sicer vse enako izvrstno, gotovo pa je, da se ne spominjamo, da bi bil n. pr. Adamičev »Ecce dolor« napravil na nas globlji vtis. Prav tako je bil zelo ljubek Gerbičev »Rožmarin« v ženskem zboru, polno je zvenela dr. Schwabova »Se ena«, ognjevit Adamičev »Mlad junak«, z mehko Mihelčičevo »Lahko noč«, ki jo prinesemo v prih. številki, se je zbor poslovil. Za Hubadovo »Gorčez jezero« nam je bilo vse žal, da niso peli še druge kitice. Zbor je pel v celoti čisto, dobro premagal marsikako ne majhno harmonično težkočo. Naj v tej smeri vztraja, čim dlje bo vzdržal, tem bolj se bo obrusil in izlikal v najvišje cene vreden dragulj v naši Pevski Zvezi. K.

»LJUBLJANA« priredi 16. junija v ljubljanski stolnici cerkven koncert. Na sporedu so skladbe vzhodne cerkve. Pojo jih pri službi božji katoličani in pravoslavni, ker imajo iz prvih časov, ko še ni bilo razkola, oboji isti obred in isti staroslovenski jezik. Pri koncertu bo s tremi samostojnimi orgelskimi skladbami sodeloval g. Premrl. Z orglami bo spremljal tudi Kimovčev »Tebe Boga hvalimo« (slovenski Te Deum, kakor se bo pel po novem obredniku). Skladba je posvečena lavantinskemu knezu in škofu dr. A. Karlinu. Natančnejši spored in poročilo v prihodnji številki.

VESTI IZ INOZEMSTVA

»Kolo« (New York) ima v 2. številki podrobna poročila raznih ameriških strokovnih in drugih listov o koncertih slavnega violinista Zlatka Balokoviča, ki ga vsa zelo hvalijo in ga dvigajo v vrste svetovnih umetnikov. Dalje je v tej številki popisan na kratko težek finančni položaj naše Glasbene matice. Iz dr. Širolovega članka: Glasba in glasbenici kod Hrvata, Srba i Slovenaca je ponatisnjen odstavek, ki se nanaša na nas. V tesnem pregledu manjka pač vsaj ime Foerster, ki ga v slovenski glasbeni kulturi ne bomo mogli prezreti. Sklepno najdeš

koncem številke razloženih še nekaj pojmov iz glasbene teorije, n. pr. kaj je koncert, fantazija, varijacije itd.

V goriškem »Našem čolniku« (I. II., št. 5, str. 122) poroča L. Bratuž o preosnavljanju pevskih zborov. Med drugim piše tako-le: »Da se reorganizacija (preosnova) uspešno izvrši, treba izčistiti vse, kar je slabega in škodljivega zboru. Ošabnost, zavist in pohlep je treba korenito izriniti, ker to so gnile korenine zbora.« Ko govori o odboru, ki naj se izvoli, da vzdrži disciplino, red, točnost itd., imenuje kot njegovo

posebno dolžnost skrb, da se med petjem ne krši mir, da so vsi prisotni pri celih vajah, da se vsi pevci zbero k vaju vsaj $\frac{1}{4}$ ure pred določeno uro, katero uporabijo za ponavljanje ali

učenje vsake pesmi toliko melodije kolikor besedila na pamet. Ob določeni uri pa prične dirigent vajo, ki naj traja 1 do $\frac{1}{2}$ ure. — Če zbori to dosežejo, postanejo v kratkem času brez dvoma vzorni!

KRONIKA

Pevski zbor Kat. prosv. društva v Grobljah prav pridno deluje. V zadnjem času je sodeloval z nekaj pesmicami Vel. ponedeljek, 26. dec. 1923 s petimi pesmimi, 10. febr. 1924 s petimi pesmimi in 2. marca 1924 z devetimi pesmimi.

Pevski zbor v Vojniku je pel dne 4. maja pred igro v društvu.

Brezovica pri Ljubljani. Pevski zbor je sodeloval z nekaj pesmicami Vel. ponedeljek

pred igro. Isti je dne 4. majnika zopet nastopil z nekaj pesmimi.

Selea nad Škofjo Loko. Pevski moški zbor je sodeloval dne 18. 5. pri odkritju plošče padlim žrtvam svetovne vojne.

Frankolovo. Zbor je sodeloval pri 25 letnici hranilnice dne 18. maja.

Celje. Pevski zbor je priredil dne 29. maja 1924 v Narodnem domu koncert z bogatim sporedom.

RAZNE VESTI

ZVEZA SLOV. PEVSKIH ZBOROV, katere predsednik M. Hubad je na svojem III. rednem obnem zboru pristopila k občni »Zvezi jugosl. pevskih društev«. Njej je tudi poverjeno vodstvo »Zveze jugosl. pevskih društev«, ki bi po pravilih imelo biti v Zagrebu, pa zaenkrat še ne more biti. Hrvati namreč ne nameravajo pristopiti, dokler se politične razmere v Jugoslaviji med Srbi in Hrvati ne uredijo. »Zveza jugosl. pevskih zborov« šteje ravno sto zborov: 64 srbskih, 36 slovenskih.

»SLAVEC«, delavsko pevsko društvo, v Ljubljani je letos v maju praznoval 40 letnico z dobro uspelim koncertom, zelo zanimivo razstavo in veselico na prostem. Od »Ljubljane« je na slavnostnem zborovanju govoril njen predsednik Smodej, predsednik Pevske zveze, ki je bil po cerkvenem pravilu zadržan, je »Slavčevemu« predsedniku g. Dražilu osebno čestital.

Iz Celja. Občni zbor »Društva organistov za Štajersko« je bil dne 29. aprila t. l. v Celju in je bil prav dobro obiskan. Udeležilo se ga je okoli 100 članov. »Ceciliansko društvo za ljubljansko škofijo« in »Pevsko zvezo« je zastopal kanonik dr. Kimovec. Na obnem zboru se je največ razpravljalo o zavarovanju organistov kot privat. nameščencev. Storili so se razni sklepi, ki se pošljejo na pristojna mesta. Kanonik dr. Kimovec je pozdravil zborovalce v imenu Cecilianskega društva, Pevske zveze in ljubljanske orglarske šole ter dal razne nasvete glede ureditve plač, glasbenih listov itd. Predsednikom društva je bil izvoljen g. Brvar iz Celja, podpredsednikom pa Klančnik iz Šmartna ob Paki. Isti dan popoldne je sledila proslava 25 letnice Orglarske šole v Celju. Ob pol dveh so trije absolventi orglarske šole v opatijski cerkvi na orglah proizvajali troje komadov. Nato je bilo zborovanje v Orglarski šoli, kjer so govorili gg. Ulaga iz Rimskih toplic, Križnik iz Planine, Brečko iz Ljubljane ter dolgo-

letni vodja in ustanovitelj šole Bervar. Šola je razposlala dosedaj v svet 150 gojencev. Letos jo obiskuje 25 učencev. Učijo jih K. Bervar, F. Korun (klavir), Cafuta (krščanski nauk) in Weiss (računstvo). Po končanih govorih so udeleženci zapeli Tevčevo »Mi vstajamo« in Bervarjevo »Slovce«.

Med živčimi menda najslavnejši nemški skladatelj dr. Rihard Strauß je praznoval 60 letnico. Dunaj ga je na vso moč slavil. Važna so njegova dela za orkester in njegove opere, ki hodijo po najskrajnejših novostrujarskih potih. Urednik tega lista je bil štirinajst dni bolan, ko je l. 1912 na Dunaju prvič slišal njegovo opero »Salomo«, tako mu je živce prevzela strahotno učinkovita Straußova glasha. Čudno zna zlasti izrabljati instrumente za svoje namene. Kako n. pr. je grozoten hip, ko rabelj odseka Janezu glavo; saj ni nič videti, toda tisti »sek« v orkestru (mislim, da ga v bistvu napravi cello onstran mostička), je tak, da človeka kar mraz po hrbtu izpreleti.

50 letnico je pa obhajal skladatelj Oskar Nedbal, Čeh, znan zlasti kot ognjevit dirigent. Ko se je drugič oženil, je šel v Palestino, na božjo pot, kot je dejal, prosit za srečo.

Saloma je bila hči Herodiade, nepravice žene Herodove, ki je zahtevala od pohotnega, od pijače in strasti omamljenega kralja Heroda Antipa, naj ji za plačilo za njen ples da na krožniku glavo Janeza Krstnika.

Listnica uredništva. Skladatelj pesmi »Majski dan« v letošnji prvi Pevčevi številki je pod naslovom pomotoma zapisal ime M. Elizabete. Naročniki naj izvolijo njeno ime žrtati, ker besedilo ni njeno. — V ljubki R. Savinovi skladbi »Tam nad jezero«, naj II. tenor v 4. taktu na zlogih je-ze- poje obkrat des namesto g-f; na strani 18. naj pa v 3. taktu namesto obeh visokih tenorjevih gisov na zlogih pti-či- poje od spod navzgor ais-cis.